

مرگ ۲ کارگر در آتش سوزی

سختگوی سازمان آتش نشانی شهرداری تهران، از فوت دو کارگر در اثر حادثه آتش سوزی در یک کارگاه کفاشی خبر داد. به گزارش ایسنا، جلال ملکی در این باره گفت: «ساعت ۲۷:۱۰ دقیقه صبح چهارشنبه، حادثه حریق در یک کارگاه تولید کفش به آدرس ظهیرالاسلام خیابان آزادی خواه، به سامانه ۱۲۵ اعلام شد. آتش نشانان در محل مشاهده کردند که در یک ساختمان سه طبقه به وسعت ۱۰۰ متر با کاربری تولید کفش، در طبقه سوم و انباری که در پشت بام بود: حریق کاملاً شعله ور بود. همکارانم بلافاصله از چند جهت عملیات اطفای حریق را آغاز کردند و در همان دقیق اولیسه پنج نفر را نجات دادند. همچنین در طبقه سوم، دو جسد نیز یافت شد. این حادثه دو فوتی و پنج مصدوم بر جای گذاشت که چهار نفر از مصدومان به بیمارستان منتقل شدند.»

تخریب کاشی کاری های مسجد جامع نطنز

قسمتی از کاشی کاری و کتیبه نگاری سردر خانقاه مسجد جامع نطنز، تخریب شده و مقامات محلی پیگیر شناسایی مسببان و مرمت آن هستند. هادی مرادی، رئیس شورای اسلامی شهر نطنز در این باره گفت: «متأسفانه شب گذشته قسمتی از کاشی کاری و کتیبه نگاری سردر خانقاه مسجد جامع تاریخی نطنز توسط افرادی ناشناس تخریب شده است.» او از مسئولان مربوطه درخواست کرد، با جدیت موضوع را بررسی و با مسببان این امر با قاطعیت و به شدت برخورد کنند. مسجد جامع تاریخی نطنز با قدمت ۱۰۰۰ ساله و سردر آن با قدمتی بالغ بر ۷۰۰ سال دارای معماری کم نظیر و بسیار زیبا در سال ۱۳۱۱ به ثبت ملی رسیده و در مرکز شهر نطنز واقع شده است.

لایحه تأمین امنیت زنان در کمیسیون های مجلس

معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده گفته است که لایحه حمایت از زنان اکنون در کمیسیون های مجلس شورای اسلامی، در حال بررسی است و بعد از آن در صحن مجلس بررسی خواهد شد. زهرابهرزاد در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه با وجود زن کشی هایی که اتفاق افتاده، چرا بعد از شش ماه هنوز اتفاقی برای این قانون نیفتاده است، گفت: «اکنون در تعاملی که با مجلس داریم، احساس نمی کنیم که مجلس مشکلی دارد و امید که اینگونه نیست، ما این تصور را نداریم و امیدواریم که تصور ما واقعی باشد. موضوع حفظ کرامت زنان و توجه به امنیت زنان، دغدغه همه مسئولان کشور است و بیش از همه تأکید مقام معظم رهبری بوده و بارها در سخنرانی هایشان این را مورد تأکید قرار دادند، یکی از مهمترین جاهایی که ایشان صحبت کردند سال ۱۳۷۶ بوده است که مفصل راجع به این موضوع صحبت کردند. اگر تا امروز این قانون تصویب نشده، کوتاهی ما بوده است. اکنون با جلساتی که با اعضای مجلس شورای اسلامی داریم، دغدغه این است که آن بخش هایی که تکالیف دستگاه ها است را مورد توجه قرار بدهند تا نقص ها و محدودیت هایی که وجود دارد رفع کنند و بخش دوم آن بحث جرم انگاری هاست که بدون تغییر باقی خواهد ماند. این توافق بوده است که ما با دوستان داشتیم و قولی بوده که به ما داده اند. امیدواریم با همین مسیر پیش برویم.»

که نوری ثانی در ادامه صحبت هایش به آن توجه کرد. او گفت که آیین نامه اجرایی جزء دو بند الف ماده ۸ قانون برنامه هفتم توسعه که ابلاغ هم شده، روشن و شفاف اعلام کرده که تمام بخش های مختلف کشور از جمله آب، گاز، راه و شهرسازی و... باید پیوست اجتماعی داشته باشند، برای آن بودجه و متولی هم تعیین کرده است. روزی که سازمان برنامه و بودجه متولی این کار شد، گفتند این سازمان عملیات این کار را ندارد، اما در ارتباط با همین سند، دوستان در مرکز پژوهش های مجلس که به دنبال مسئولیت اجتماعی شرکتی و قانونی کردن آن هستند، بیایند و بگویند که برای همین آیین نامه چه کرده اند؟ چه گامی برداشته شده است که حالا دنبال قانونی کردن آن هستیم؟

بر اساس اعلام او، مسائل مرتبط با سندسازی و مخاطرات اجتماعی آن موضوع بسیار مهمی است که مسئله پیوست اجتماعی آن رعایت نمی شود: «در ماده ۵ آیین نامه اجرایی قانون بودجه سال ۸۶ اعلام شده که شروع عملیات اجرایی در صورتی مجاز است که ساماندهی و اسکان مجدد ساکنان صورت گرفته باشد، این آیین نامه تأکید می کند کسانی که در طرح های توسعه دستخوش تغییر می شوند، انسان هستند و باید از انسانیت انسان حراست شود. با این حال خیلی راحت از این اسناد می گذرند. ما نیاز به قانون نداریم، کافی است به همین آیین نامه عمل شود.» او در ادامه از عملکرد نمایندگان مجلس شورای اسلامی، انتقاد کرد: «نمایندگان مجلس دو وظیفه بیشتر ندارند؛ قانون گذاری و نظارت بر اجرای آن. در حالی که آنها هیچ وقت اجرای این قوانین را رصد نمی کنند، به جای اینکه یک قانون ناکارآمد را مصوب کنیم، به آیین نامه ها عمل کنیم. اینکه فقط یک ساختار خوب داشته باشیم، کافی نیست، ساختار خوب نیاز به عاملیت خوب هم دارد. اگر هر دو ناکارآمد باشند راه به جایی نمی بریم.» این جامعه شناس به صحبت هایش اینها را هم اضافه کرد که هنوز فهم مشترکی از مسئولیت اجتماعی ایجاد نشده است، حتی در بخش شرکتی. هر کس به اندازه درک و منافع خودش، با یک نگاه صنفی از این مسئله تعریف و تفسیری دارد.

وضعیت شکننده است

حسین میرزایی، دانشیار دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران اما در این همایش، مسئله دیگری را مطرح کرد. او گفت که مسئولیت اجتماعی همین که تبدیل به پیوست می شود، دیگر به حاشیه کشیده شده است. میرزایی این گونه شروع کرد: «مفهوم ارزیابی تأثیر اجتماعی تا مسئولیت اجتماعی، جهان های متفاوتی هستند، در واقع ما درباره پدیده جدیدی صحبت می کنیم. نزدیک به دو دهه است که مسئله ارزیابی تأثیر اجتماعی را در ایران جدی گرفته ایم، قبل از آن هم همین مسئله مورد توجه قرار می گرفت اما با نام های دیگری. خود جهاد دانشگاهی در این زمینه پیشرو بود و در دهه ۸۰ پژوهش هایی با عنوان بررسی مطالعات اقتصادی، اجتماعی و طبیعی را شروع کرده بود. نمونه آن هم سفارش پژوهش در ارتباط با سد کارون ۳ بود که یکی از کارهای بسیار جدی در زمینه ارزیابی تأثیر اجتماعی بود که بعدها بسیار مورد توجه قرار گرفت.» او در ادامه با انتقاد از اینکه چرا باید ارزیابی تأثیر اجتماعی، حکم پیوست را داشته باشد؟ توضیح داد: «پیوست اجتماعی یک ضمیمه است، نگاه پیوستی به امر اجتماعی از همان ابتدا تکلیف مشخص است، یعنی زینت المجلس. پیوست خودش نقض غرض است، مطالعات اجتماعی، اقتصادی و طبیعی، مسئله ای است که به ما نشان می دهد اساساً باید کاری انجام شود یا خیر. یک خط مشی و سیاست است تا اجرای یک پروژه.» به گفته او مسئولیت اجتماعی یک اکوسیستم و گفتمان است و باید همه چیز بر اساس آن صورت گیرد: «زمانی که درباره مسئولیت اجتماعی انسان گرایی صحبت می کنیم، به معنی همان گفتمان است، نکته اینجاست که راه نجات کشور، گفتمان مسئولیت اجتماعی است، لازمه آن این است که همه چیز یکپارچه شود. دولت باید برای نجات از وضعیت اش از همین گفتمان مسئولیت اجتماعی استفاده کند. درباره وفای صحبت می کنند اما پیش از اینکه معنی وفای در سطح سیاسی و داخلی و نگرش های مخالف و... دیده شود، باید برای آن ۵۰ درصدی که در انتخابات شرکت نکردند، دیده می شد. دولت باید مسئولیت اجتماعی را ایجاد کند و گفتمان را اجتماعی کند.» میرزایی معتقد است که در بخش گفتمان اجتماعی و مسئولیت اجتماعی از بخش خصوصی غفلت شده است؛ آنها جهان دیگری دارند و باید از ظرفیت های آنها در زمینه ایجاد نگاه مسئولیت اجتماعی استفاده کرد.

او هشدار داد که وضعیت شکننده است، اما به همان میزان که شرایط مخاطره آمیز دیده می شود به همان اندازه هم ظرفیت اجتماعی دارد که کم نظیر است، البته اینها هم به دولت ارتباطی ندارد، بخش خصوصی می خواهد بدون دخالت دولت کارش را انجام دهد. در بحث مسئولیت اجتماعی باید به ساحت یکپارچگی، گفتمان و فرابخشی توجه شود.

تحلیل و مدیریت کرد. مسئله دیگر سنجش اثربخشی است؛ یعنی شرکتی که هزینه کرده و کار اجتماعی انجام داده، باید از خود بپرسد که این اقدامات در چارچوب اهدافش بوده و تأثیر لازم را داشته؟ اینجا هم ارزیابی اثر اجتماعی به شرکت ها کمک می کند تا برون دادهای اجتماعی را ارزیابی کند و ببیند که اقدامات، با اهداف شرکت مطابقت داشته یا خیر: «درگیر کردن مردم با مسائل اجتماعی و جلب مشارکت آنها، منجر به عضویت آنها هم در پروژه ها و طرح ها می شود. اگر قبل از اجرای پروژه ها آن درگیری را برای مردم ایجاد نکنیم، نمی توانیم به هدف مان برسیم. فردی می تواند در یک طرح یا مسئله ای مشارکت کند که قبلاً درگیری لازم را پیدا کرده باشد. مردم باید در تصمیمات و سیاست ها ورود کنند چراکه این تصمیم گیری ها بر معیشت و زندگی شان تأثیر می گذارد.»

مسئولیت اجتماعی را نباید قانونی کرد

تأثیرات اجتماعی تا مسئولیت اجتماعی موضوع صحبت های علی نوری ثانی بود؛ متخصص و تسهیلگر اجتماعی جوامع محلی و جامعه شناس اقتصادی و توسعه. او صحبت هایش را اینطور شروع کرد: «وقتی از مسئولیت اجتماعی صحبت می کنیم، باید یک مفهوم مشترکی از آن را برداشت کنیم، مسئولیت اجتماعی یک مفهوم جهان شمول است که از تعهد و ضمانت در هر جایگاه و سازمان و نظام و حکمروایی و... صحبت می کند و برایش مسئولیت اجتماعی تعریف می کند. مسئولیت اجتماعی یک مفهوم ساده نیست؛ مفهومی است که در نهایت باید ما را به سمت خیر عمومی سوق دهد.» به گفته او، بحث مسئولیت اجتماعی تنها مرتبط با حوزه اجتماعی نیست. حوزه های سیاسی، اقتصادی، محیط زیست و... هم در ذیل ملاحظاتی اجتماعی قرار می گیرند: «به اعتقاد من در یک دهه گذشته هر آنچه از مسئولیت اجتماعی برداشت شده، مورد بهره برداری صنفی قرار گرفته است و هر کس بر اساس منافع خود از آن سود برد.»

مسئولیت اجتماعی در سطح شرکت ها، نکته دیگری است که این جامعه شناس اقتصادی به آن اشاره کرد؛ به گفته او، نباید مسئولیت اجتماعی را در سطح شرکت ها تقلیل داد. همه اینها در شرایطی است که قصد دارند مسئولیت اجتماعی شرکتی را تبدیل به قانون کنند: «مسئولیت اجتماعی شرکتی در ظرف زمانی و مکانی قانون نمی گنجد. مسئولیت اجتماعی شرکتی در راستای جبران نقص اسناد بالادستی ایجاد شده در حالی که اساس این مسئولیت، داوطلبانه و آزادانه بودن است، مگر می شود یک امر داوطلبانه را تبدیل به قانون کرد؟» او صحبت هایش را با این پرسش ها ادامه داد که کدام یک از شرکت های دولتی یا خصوصی و خصولتی، تاکنون مباحث مالی شان را شفاف اعلام کرده اند؟ کدام شرکت درباره اقداماتش در سطح رسانه ها، گزارش هایی به اشتراک گذاشته است؟ مگر نه اینکه اگر شفاف عمل کنیم، بخش عمده ای از راه را رفته ایم؟ قانون مداری یعنی به اسناد بالادستی وفادار باشیم و آن را اجرا کنیم، اگر این اتفاق بیفتد، مسئله مان در ارتباط با مسئولیت اجتماعی هم مرتفع می شود.

به گفته نوری ثانی، میان مسئولیت اجتماعی و ارزیابی اجتماعی یک هم پیوندی و رویکرد فرآیندی وجود دارد، یعنی زمانی که از مسئولیت اجتماعی صحبت می شود، یعنی دانشگاه، دولت، شرکت ها، بخش خصوصی، نظام حکمروایی و... باید برای تحقق آن، ارزیابی آثار اجتماعی داشته باشند. اما باز هم این مسئله کافی نیست. باید ارزیابی پیامد سیاست ها و طرح ها هم در نظر گرفته شود، بخش پایش طرح ها و اقدامات، بسیار مهم است. زمانی که این اتفاق بیفتد، یعنی به مسئولیت اجتماعی عمل شده است.

بر اساس اعلام این جامعه شناس، وقتی از مسئولیت اجتماعی و ارزیابی تأثیر پیامد و پایش طرح ها صحبت می شود، یعنی به هدف اصلی که پایداری است رسیده ایم، در حالی که ما هیچ برنامه و سیاست پایش و ارزشیابی نداشته ایم: «اینها را بر اساس تجارب ۲۵ ساله ام می گویم، همه می گویند ما مسئولیت پذیریم، اما هیچ یک از برنامه ها و طرح هایشان را پایش و ارزیابی نکرده اند. در همه حوزه ها هم این مسئله دیده می شود؛ محیط زیست، نفت، شهرداری، جهاد کشاورزی. همه می گویند ما عالی هستیم اما بررسی نکرده اند در چه مدت زمانی با چه بودجه ای توانسته اند به اهدافشان برسند.»

نکته بعدی که از سوی نوری ثانی مطرح شد، مسئله شانه خالی کردن از مسئولیت با قانونی شدن آن است: «مسئله قانونی کردن مسئولیت اجتماعی به مثابه مصلح کردن مسئولیت اجتماعی و شانه خالی کردن از مسئولیت اجتماعی و پاک کردن صورت مسئله است، مسئولیت پذیری اجتماعی با اجبار و الزام و قانون محقق نمی شود، بلکه یک تحول رویکردی است، بنابراین لازم است که نگاه ما نسبت به هر آنچه در پیرامون ما وجود دارد تغییر کند. با قانونی کردن راه به جایی نمی بریم. مسئولیت اجتماعی یک باور عقلانی است.»

پیوست اجتماعی طرح ها و پروژه ها، مسئله ای است

حکمرانی باید پیذیرد که نیاز به کمک دارد

آگاهی های شهروندی، نکته دیگری است که از سوی جاجرمی عنوان شد: «آگاهی شهروندی باید از دل مطالعات و پژوهش ها بیرون بیاید، مردم باید بدانند که حقوقی دارند که می توانند در گزارش های ارزیابی تأثیرات اجتماعی این حقوق را بشناسند و مطالبه کنند، اما مشاهده می شود که این مطالعات در حد یک نظرسنجی باقی می ماند و درگیری عمومی ایجاد نمی کند. مردمی که باید در مرحله اجرا و اراده این پروژه ها حضور داشته باشند، از کل ماجرا بی خبر بودند.»

به گفته او، برای گذار از این وضعیت باید نگاه مان را به ارزیابی تأثیرات اجتماعی تغییر دهیم: «باید به پروژه ها، مردم سالاری ساختارها و تصمیم گیری ها را اضافه کرد. اگر حکمرانی خود را برتر از مردم می بیند روال فعلی هم ادامه دارد، اگر پیذیرد که توانش کم شده و نیاز به کمک بخش های دیگر دارد، باید ساختارها و قالب ها را تغییر دهد. با ساختارهای فعلی هیچ تغییری رخ نخواهد داد.» این جامعه شناس در ادامه درباره ارتباط ارزیابی تأثیر اجتماعی و مسئولیت اجتماعی توضیح داد: «سی اس آر یا مسئولیت اجتماعی شرکتی، حوزه های زیادی دارند که قبلاً بیشتر معطوف به بنگاه ها و شرکت ها بودند یعنی بیش از همه به مسئله کارکنان و محیط شرکت و بنگاه خود توجه می کردند اما چندسالی است که در کنار آن، مسئله جامعه هم اضافه شده است. دو مسئله برای شرکت ها اهمیت دارد، یکی عملکرد و دیگری شهرت. برای شرکت ها مهم است که شهرت خوبی داشته باشند تا کالاهایشان به فروش برسد. از میان نگاه انسان دوستانه و فروش کالا، قطعاً فروش کالا برایشان اهمیت بیشتری دارد اما متوجه شده اند که فروش کالاهایشان با بحث های اجتماعی تکمیل می شود. توسعه اقتصادی، مباحث مربوط به فرهنگ و ورزش و تفریح، رسانه، کاهش فقر و برابری جنسیتی و فساد و مسائل مربوط به اقدامات داوطلبانه، توسعه بین المللی و... شاخه هایی هستند که با مسئله مسئولیت اجتماعی شرکتی مرتبط هستند و شرکت های زیادی در این حوزه ها کار می کنند. اما سوال اینجاست که آیا تصمیم گیری شرکت ها در این زمینه اثربخشی لازم را دارد؟ آیا این تصمیم ها درست انتخاب شده و در چارچوب دغدغه های مردم است؟ وقتی این سوال مطرح می شود اهمیت ارزیابی اثر اجتماعی بر مسئولیت اجتماعی مشخص می شود. البته من مخالف این هستم که ارزیابی اثر اجتماعی را ابزاری برای مسئولیت اجتماعی در نظر گرفت. اما ظاهراً رابطه ای که این دو دارند، در نهایت منجر به تأثیرات خوبی می شود.»

به گفته جاجرمی، برای اینکه بتوانیم مسئولیت اجتماعی شرکتی خوبی داشته باشیم نیاز به ابزار ارزیابی اثر اجتماعی دارد تا بتوان اثر فعالیت ها را به خوبی

حسین میرزایی، دانشیار دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران: پیوست اجتماعی یک ضمیمه است، نگاه پیوستی به امر اجتماعی از همان ابتدا تکلیف مشخص است، یعنی زینت المجلس. پیوست خودش نقض غرض است، مطالعات اجتماعی، اقتصادی و طبیعی، مسئله ای است که به ما نشان می دهد اساساً باید کاری انجام شود یا خیر